

ΕΚΘΕΣΗ ΑΡΧΕΙΑΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

«Πρόφυγες 1922-1923»

Αρχαιακά τεκμήρια από τις συλλογές των Γενικών Αρχείων Κράτους Ν. Έβρου

Στο πλαίσιο του Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου «**Η ελληνοτουρκική ανταλλαγή πληθυσμών στην τέχνη (1923-2023)**»

που διοργανώνει η Σχολή Κλασικών & Ανθρωπιστικών Σπουδών του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης και ο Δήμος Αλεξανδρούπολης

Νομαρχείο Αλεξανδρούπολης

17 – 19 Νοέμβρι 2023

Ώρες λειτουργίας 09.00-13.00, 18.00-21.00

Υπό την αιγίδα

Αγαπητέ επισκέπτη,

Σε καλωσορίζουμε στην Έκθεση Αρχειακού Υλικού του Τμήματος Γ.Α.Κ. Έβρου!

Η Έκθεση λειτουργεί υποστηρικτικά στις εργασίες του Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου «**Η ελληνοτουρκική ανταλλαγή πληθυσμών στην τέχνη (1923-2023)**» που διοργανώνει η Σχολή Κλασικών & Ανθρωπιστικών Σπουδών του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης και ο Δήμος Αλεξανδρούπολης.

Λίγα λόγια για την «Ψηφιακή Πύλη Αρχείων 1922» των Γ.Α.Κ.

Τα Γενικά Αρχεία του Κράτους εκπόνησαν την «Ψηφιακή Πύλη Αρχείων για το 1922» στην οποία χαρτογραφείται και αναδεικνύεται στο ευρύ κοινό το σύνολο των διαθέσιμων αρχειακών πηγών της χώρας που σχετίζονται με την Μικρασιατική καταστροφή και την προσπάθεια του ελληνικού κράτους για την αποκατάσταση και αφομοίωση των προσφύγων της. Ο χαρακτήρας του έργου είναι δυναμικός, καθώς η Πύλη εξακολουθεί να εμπλουτίζεται με φορείς, αρχιακό υλικό και ψηφιακά τεκμήρια και είναι διαθέσιμη στο <https://archives1922.gak.gr/>

Λίγα λόγια για την Έκθεση...

Τα αρχιακά τεκμήρια που προβάλλονται στην Έκθεση αποτυπώνουν τις προσπάθειες εγκατάστασης, της αστικής και αγροτικής αποκατάστασης των Μικρασιατών, Θρακών, Ποντίων προσφύγων από τις αρμόδιες αρχές του Ν. Έβρου, καθώς και την φοίτηση των μαθητών προσφυγικής καταγωγής στα ελληνικά σχολεία.

Το υλικό προέρχεται από έξι (6) αρχιακές συλλογές και συγκεκριμένα από: το Αρχείο του 1^{ου} Γενικού Λυκείου Αλεξανδρούπολης, στο οποίο διατηρείται όλο το ιστορικό αρχείο του Γυμνασίου Αλεξανδρουπόλεως (από το 1920), το Αρχείο του Δήμου Αλεξανδρούπολης (1928-2008), το Αρχείο του 3^{ου} Γραφείου (Διδυμοτείχου) Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Έβρου (1923-2011), το Αρχείο της Διεύθυνσης Κοινωνικής Πρόνοιας (1945-2005), το Αρχείο της Κοινότητας Κυπρίνου (1940-1998) και τη Φωτογραφική Συλλογή του Γ. Παναγιώτου (δεκ.1910-2000).

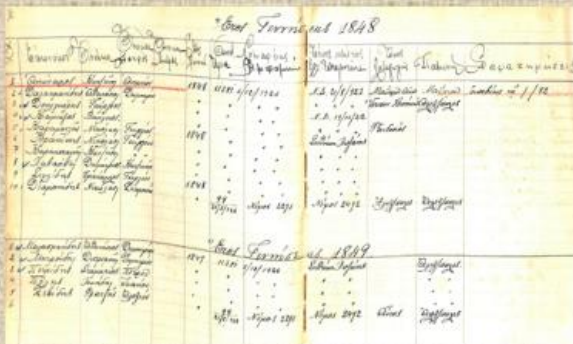
Στο Αρχείο 1^{ου} Γενικού Λυκείου Αλεξανδρούπολης, 1920-2018 εντοπίζεται

το «**Βιβλίο πιστοποιητικών σπουδής Γυμνασίου Αλεξανδρουπόλεως, 1920-1945**». Πρόκειται ουσιαστικά για έναν κατάλογο ονομάτων των εγγεγραμμένων μαθητών με πληροφορίες για τις σπουδές τους, τους βαθμούς, τη διαγωγή, τον τόπο καταγωγής τους. Ανάμεσά τους, καταγράφεται πλήθος προσφύγων μαθητών.

Επιπλέον, στο φάκελο «Τίτλοι εγγραφής, 1926-1927», που περιλαμβάνει ενδεικτικά, απολυτήρια δημοτικού, βεβαιώσεις κ.ά., καταγράφονται μαθητές προσφυγικής καταγωγής και αποτυπώνεται επίσης ο χάρτης των σχολείων που υπήρχαν στην Αλεξανδρούπολη το 1927. Οι τίτλοι σπουδών συνοδεύονται από βεβαιώσεις και πιστοποιητικά προσφυγικής ιδιότητας από προσφυγικούς συλλόγους και Δήμους, προκειμένου οι άποροι πρόσφυγες μαθητές να απαλλαγούν από τα εκπαιδευτικά τέλη. Από τις βεβαιώσεις αυτές προκύπτει η σύσταση πέντε προσφυγικών συλλόγων στην Αλεξανδρούπολη: Προσφυγικός Θρακικός Σύλλογος Αλεξανδρουπόλεως, Μικρασιατικός Προσφυγικός Σύλλογος Έβρου, Ένωσις Ποντίων Έβρου "Οι Αργοναύται", Παμπροσφυγικός Σύλλογος Αλεξανδρούπολης, Προσφυγικός Μικρασιατικός Σύνδεσμος Έβρου «ο Φοίνις».

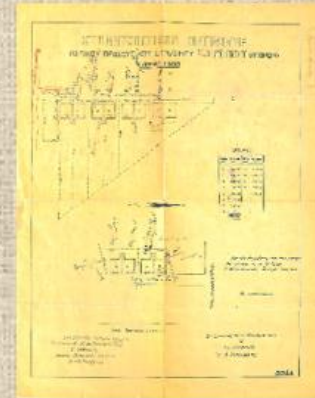
Στο Αρχείο Δήμου Αλεξανδρούπολης, 1928-2008 βρίσκεται το «Μητρώο Αρρέων γεννηθέντων από το 1840 έως το 1893», που δημιουργήθηκε από το Δήμο το 1928. Στο Μητρώο περιλαμβάνονται εγγραφές προσφύγων πολιτών, με τα ονοματεπώνυμα, πατρώνυμα, το έτος γέννησης και τον τόπο διαμονής τους. Ξεχωρίζουν οι στήλες «τόπος καταγωγής» και «τρόπος κτήσεως ιθαγένειας».

Το Αρχείο 3ου Γραφείου (Διδυμοτείχου) Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Έβρου, 1923-2011 περιλαμβάνει εκτός των άλλων τα «Μητρώα Διδασκάλων», στα οποία περιέχονται πληροφορίες για κάθε δημοδιδάσκαλο σχετικά με τις σπουδές του, τον τόπο γέννησης, την οικογενειακή κατάσταση, την προϋπηρεσία, τον βαθμό κ.ά.

Συμπεριλαμβάνονται εγγραφές δασκάλων προσφυγικής καταγωγής.

Στο Αρχείο της Διεύθυνσης Κοινωνικής Πρόνοιας, 1945-2005 εντοπίζεται ο φάκελος με τίτλο «Κρατικός προσφυγικός συνοικισμός Σουφλίου, 1951-1972». Περιλαμβάνει αιτήσεις προσφύγων προς την Επιτροπή Αποκαταστάσεως Αστών Προσφύγων, με σκοπό να τους παραχωρηθούν μόνιμοι τίτλοι κυριότητας των κατοικιών και να ολοκληρωθεί η προσφυγική αποκατάσταση. Περιλαμβάνονται επίσης σχεδιαγράμματα προσφυγικών κατοικιών, υπεύθυνες δηλώσεις αστικής αποκατάστασης πρόσφυγα, πιστοποιητικά προσφυγικής ιδιότητας, δελτία απογραφής, κτηματολογικό διάγραμμα.

Στο Αρχείο Κοινότητας Κυπρίνου, 1940-1998 περιλαμβάνεται φάκελος αλληλογραφίας με πλήθος λυτών εγγράφων περιόδου 1940-1945. Αρκετά έγγραφα του φακέλου είναι τυπωμένα στην πίσω πλευρά ήδη χρησιμοποιημένων χαρτιών-εγγράφων της περιόδου 1923-1942 περίπου. Η πρακτική αυτή ήταν συνήθης λόγω της έλλειψης χαρτιού εκείνη την εποχή. Ορισμένα από τα παλαιά αυτά οπισθόφυλλα περιέχουν πληροφορίες για τους πρόσφυγες της περιοχής.

Η Φωτογραφική Συλλογή του αείμνηστου φωτογράφου της Αλεξανδρούπολης Γιώργου Παναγιώτου, μέρος της οποίας διατηρείται στα ΓΑΚ έπειτα από τη δωρεά του υιού του Αλέξανδρου Παναγιώτου, ξεχωρίζει με τις σημαντικές φωτογραφίες που αποτυπώνουν πρόσφυγες της Αν. Θράκης και της Μικράς Ασίας στην Αλεξανδρούπολη. Επίσης φωτογραφίες από την κατασκευή των προσφυγικών κατοικιών, που έμειναν γνωστές ως «τσιμεντένια» (γιατί ήταν η πρώτη φορά που χρησιμοποιούνταν σε ευρεία κλίμακα τσιμέντο για την κατασκευή οικιών) στην περιοχή πάνω από το Πάρκο Ανατολικής Θράκης.

Ευχόμαστε καλή περιήγηση!

